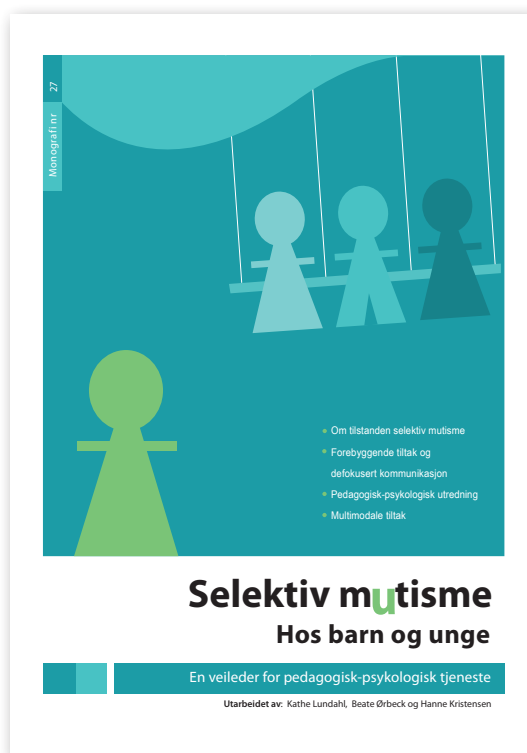

Veileder i
arbeidet med

Selektiv mutisme

Hos barn og unge

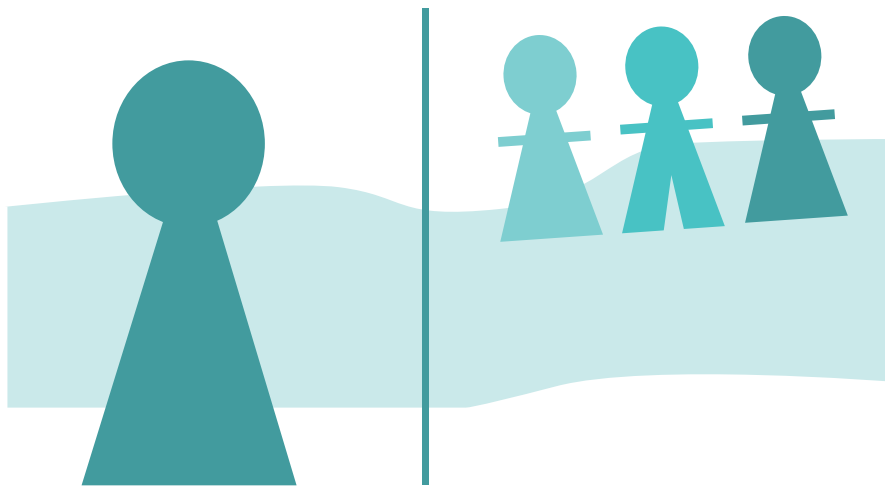

Denne veilederen handler om barn og unge med tilstanden selektiv mutisme og retter seg mot det pedagogisk og psykologiske fagmiljøet.

Selektiv mutisme beskriver barn og unge som er konsekvent tause i en eller flere spesifikke sosiale situasjoner eller overfor bestemte personer, til tross for at de kan snakke. De fleste snakker fritt hjemme i nærmeste familie, men er tause i barnehagen eller i skolen. Nyere kunnskap har vist at selektiv mutisme er knyttet til en underliggende angstproblematikk og forstås av mange som et uttrykk for stor grad av sosial angst, noe som indikerer at tausheten ikke er viljestyrt fra barnets side. Enkelte kan være litt umodne og streve med læring i skolen. Ulike grader av utviklingsforsinkelser/ -forstyrrelser kan også være en del av tilstandsbildet. Selektiv mutisme forekommer hos litt under 1% av barnebefolkningen og kan sees helt ned i 2-3 års alder. Det er litt flere jenter enn gutter som utvikler selektiv mutisme, og tilstanden forekommer litt hyppigere hos barn og unge med to- eller flerspråklig bakgrunn.

Barn med selektiv mutisme henvises ofte først til PPT, men fordi selektiv mutisme forekommer relativt sjelden er det få fagpersoner som oppnår erfaring med denne gruppen barn, og det foreligger lite norsk litteratur om emnet. Hensikten med denne veilederen er å spre kunnskap om selektiv mutisme med særlig vekt på hvordan fagpersoner kan utrede barna og bistå barnehager og skoler i forhold til forebyggende tiltak og systemrettede tiltak.

Selv om symptomene på selektiv mutisme debutterer i tidlige barneår, går det ofte lang tid fra symptomene viser seg til barna fanges opp og får hjelp. Man kan lett tro at taushet er noe barn kan «vokse av seg» med tiden, men oppfølgingsundersøkelser viser at dette ofte ikke er tilfelle. Det er viktig at veiledningspraksis og i de faste samarbeidsforum som er etablert mellom hjelpeapparatet og barnehager/skoler

i den enkelte kommune, har et fokus på de stille og tause barna, og bistår barnehager og skoler i hva de kan gjøre for å hjelpe i en tidlig fase.

I veilederen gis det konkrete råd om hvordan en kan kommunisere

med barn som ikke snakker. Videre beskrives diverse test- og kartleggingsmateriell som kan benyttes i utredningen, og i den sakkyndige vurderingen som PPT har ansvar for å utarbeide. I tillegg beskrives viktige elementer i veiledningsprosessen i forhold til dem som til daglig arbeider med de tause barna samt pedagogiske / spesialpedagogiske tiltak som kan benyttes overfor barn i barnehagen og elever i skolen.

Som vedlegg til denne veilederen er det utarbeidet et kartleggingsskjema (vedlegg A) som kan brukes for å få en kvalitativ oversikt over barnets variasjon i kommunikasjon hjemme og i fritiden (A1) og i skolen (A2) og i barnehagen (A3). Det er også laget et skjema hvor eldre barn/ungdommer kan vurdere sin egen evne til kommunikasjon i ulike sammenhenger (vedlegg B). I tillegg foreligger et informasjonsskriv om selektiv mutisme som kan gis til barnehager/skoler og eventuelt foreldre (vedlegg C).

Veilederen er utarbeidet av Kathe Lundahl (cand. paed, og spesialist i pedagogisk-psykologisk rådgivning, PPT/Oslo), i samarbeid med Beate Ørbeck (spesialist i klinisk psykologi/dr. philos) og Hanne Kristensen (barnepsykiater/dr. med), som begge er forskere ved RBUP Helseregion Øst og Sør.

Veileder i arbeidet med selektiv mutisme hos barn og unge
kr. 250,-

PP-TJENESTENS MATERIELLSERVICE

Boks 115, 2714 Jaren. - Tlf: 61 32 80 21 - Fax: 61 32 80 02
E-post: bestilling@ppt-materiell.no - www.ppt-materiell.no